

Zöld Kapu Kalocsa

Kalocsa Város és térsége fenntartható gazdaságfejlesztési
Programja 2012-2027

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

POLGÁRMESTERI ÖSSZEFOGLALÓ

Kalocsa Város felismerve a helyi közösségek aktív közreműködésének fontosságát, vezető szerepet kíván betölteni a hazai fenntartható térségi gazdaságpolitika megteremtésében. Hiszünk abban, hogy recsegő-ropogó világgazdaságból kivezető utat jelenthet, ha hagyományos értékeinkhez nyúlunk vissza, ez pedig egyértelműen a magyar termőföld.

Nekünk kalocsai és Kalocsa környéki embereknek mindig is ez jelentette az igazi boldogulást, úgy érezzük a fenntartható gazdálkodást zászlónkra tűzve példát kell mutatnunk az országban, mit is jelent biztonságban, kiszolgáltatottságok nélkül, helyi közösségekben élni.

Programunkkal nem csak a térségünk gazdaságának stabilizálását kívánjuk előmozdítani, hanem segítséget szeretnénk adni a magyar kormány számára abban, hogy megértessük a helyi közösségekkel az aktív szerepvállalás fontosságát e téren. Hiszen tudjuk, sem gazdaságpolitikai, sem környezetvédelmi oldalról nincs már vesztegetni való idő, lépünk kell, méghozzá azonnal.

Kalocsa Város elkötelezett amellett hogy a kalocsai térség középtávon olyan gazdaságfejlesztési irányt vegyen, amely egyszerre jelent gazdasági, környezeti és szociális biztonságot a térségben élő emberek és vállalkozások számára.

Ezen átfogó célok biztosítása érdekében hozzuk létre a ZÖLD KAPU Programunkat.

A Program egy olyan, 15 évre szóló cselekvési tervet jelent, mely ezen idő eltelte alatt függetleníti a Várost, mind a szén alapú energiaellátás szempontjából, mind az élelmiszerellátást tekintve. A Program három alappilléren nyugszik, úgy, mint a zöldgazdaság-politikai intézményrendszer, a zöld tudásbázis intézményrendszer, valamint a zöldgazdaság beruházási intézményrendszer.

A zöldgazdaság-politikai intézményrendszer olyan cselekvési területeket fog össze, mint a pályázati koordinációs csoport létrehozása és működtetése, zöldgazdaság-fejlesztési környezetvédelmi pénzügyi alap létrehozása, területgazdálkodás, zöld közbeszerzési rendszer működtetése, közterület, környezetfelügyelet megszervezése, zöld adópolitika kialakítása, alapfokú oktatási programok, egészség megőrzési program összeállítása és megvalósítása, kapcsolódó jogszabályalkotás, vízbázis-védelmi program kialakítása.

A zöld tudásbázis intézményrendszerének kialakítására különös hangsúlyt kívánunk fektetni, tekintettel arra, hogy problémáink megoldásának kulcsát leginkább a tudatformálásban, ismeretterjesztésben, nevelésben látjuk. Ezen a területen az általános lakossági tudatformáló kampányokon túl, a szakképzés, valamint szakmai szövetségek kialakítása jelent prioritást programunkban. Meg szeretnénk honosítani a lakossági energiamegtakarítási számla intézményét, továbbá ki szeretnénk alakítani a klímaváltozás

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

társadalmi alkalmazkodási programunkat, valamint a Zöld Infótechnológiai adatbázis üzemeltetést.

A zöldgazdasági beruházási intézményrendszer keretén belül kívánjuk intézményeink üzemeltetését energetikai szempontból hatékonyabbá tenni, energiatermelési centrumokat kialakítani, az ökoturizmust fellendíteni, zöld munkahelyeket teremteni, a közlekedést környezetbaráttá, ha úgy tetszik fenntarthatóvá tenni, továbbá a helyi élelmiszertermelést és - értékesítést ösztönözni és támogatni.

Programunk tehát nem egyszerűen egy, a Várost érintő környezetvédelmi akcióterv, hanem a Város és működése gyakorlatilag minden szegmensét érintő, átfogó olyan cselekvési stratégiai terv, amelynek célja a környezetvédelmen túlmenően egy fenntartható gazdasági növekedés, valamint a széleskörű tudatformálás.

Jelen stratégia keretet és segédfonalat kíván adni annak a fejlesztési folyamatnak, amelyet Kalocsa Város Önkormányzatának felelős döntéshozói tűztek ki maguk elé 15 éves távlatban, és amelynek végcélja a biztonságos, egészséges energia és élelmiszer független térség megalkotása Kalocsán és környékén. Az egyes programpontok gyakorlati magvalósítása külön akcióprogramok keretében valósul meg, amelyek eredményeiről és a 15 éves célkitűzés aktuális állásáról a Város folyamatosan tájékoztatja az érintett társadalmi kört.

Végül hangsúlyozni szeretném, hogy ez a hazánkban eddig egyedülálló, merész vállalkozás csak akkor hozhat sikereket mindnyájunknak, ha a lakosság aktív részesévé válik a Zöld Kapu Programnak, és azt sajátjának tekinti. A Programban foglalt célokat és értékrendet a jövőben hétköznapi élet részévé teszik. Ehhez a közös erőfeszítéshez kívánok sok erőt és kérek valamennyi környéken élő polgártársunktól hitet és elkötelezettséget közös vállalásaink sikeréhez, hogy megmutathassuk, Kalocsa és térsége követendő példakép lehet az egész ország számára.

2012. június, Török Ferenc Kalocsa Város Polgármestere

1. BEVEZETÉS

1.1 Összetett problémák, reális veszélyek

Mindannyiunknak, akik képesek vagyunk felismerni, hogy az egyéneknek és közösségeknek is kiemelkedő szerepünk van a társadalmi felelősségvállalásban, napjainkban szembesülnünk kell egy nagyon mély világgazdasági válsággal és egy rendkívül súlyos környezeti, és egyúttal ezekből természetszerűen fakadó szociális, társadalmi válsággal is. Ezen válság oka talán mindenki számára világos, azonban csak kevesen vannak azok, akik mernek új utakat keresni gazdaságpolitikájukban és képesek arra, hogy hosszú távú, választási ciklusokon átnyúló, fenntartható fejlesztéspolitikai programok mentén hozzák meg döntéseiket, amelyek jelentős hatást gyakorolnak közösségeink életére.

Földünk éghajlata, nagy részben a fejlett világ mértéktelen fogyasztási szokásai, a folyamatos mennyiségi növekedést hajszoló világgazdaság, a személytelenné vált internacionális vállalatok pénzügyi, gazdasági berendezkedései következtében kialakult, visszafordíthatatlan globális környezetkárosítás okán, jelentősen megváltozott. Látnunk kell, hogy hagyományos gazdaságpolitikai rendszereink ördögi spirálként működnek. A folyamatos GDP növekedést szem előtt tartva egyre fokozzuk ipari termelésünket, amihez egyre több környezeti erőforrást használunk fel (évente a világgazdaság 40-50%-kal több erőforrást használ, mint amennyit a természet regenerálni képes). A fejlesztésekhez el kell vonni a természettől területeket, a lecsökkent mezőgazdasági területek, amelyeken intenzív gazdálkodást végeznek egyre kevésbé lesznek képesek meghozni a várt termés mennyiséget, emellett a világ népessége egyre nő, a megtermelhető élelmiszer mennyisége egyúttal folyamatosan csökken.

Ugyanez a helyzet energiaforrásainkkal is, amelyek folyamatosan csökkennek, a kitermelés költségei egyre növekednek. Mindemellett a társadalom tagjai is egyre kevésbé tudnak regenerálódni, hiszen nincs idő pihenésre, elfogynak azok az életterek, ahol erre lehetőségünk lenne, egyúttal sokasodnak egészségügyi problémáink, hiszen mértéktelen termelésünk és fogyasztásunk nem csak a természet rendszereit károsítja, hanem saját egészségünket is. Gondoljunk a súlyos levegő,- víz,- vagy akár zaj szennyezések emberi egészségre gyakorolt hatásaira. A spirál tehát egyre gyorsul és mélyül, a hagyományosnak mondható nyugati gazdaságpolitika a termelés fokozásával próbálja orvosolni a bajokat, de nem látja be, hogy ez fizikai képtelenség, mert ha nem hagy elég időt az erőforrások regenerálódására nem lesz miből és kinek termelni.

Látható hogy a hagyományos, eddigi gazdaságpolitika, amely nem vette számba a természet eltartó és regenerálódó képességét, lassan csődöt mond. A GDP növeléséhez egyre több természeti területet kell elvonni, meredeken emelkedő nyersanyagárakon kell

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

produktumainkat előállítani, a fejlesztésekhez hitelekre van szükség, amely hiteleket csak egyre növekvő GDP mellett tudjuk fizetni, a GDP növelésével együtt jár erőforrásaink teljes és visszaállíthatatlan kiaknázása, amelyből ismételten a javak árának drasztikus emelkedése következik. Nyersanyagaink, erőforrásaink, hagyományos energiahordozóink elfogynak, ezen javak árai a kimerülés állapotáig drasztikusan emelkednek, társadalmunk teljes mértékben eladósodik, azonban erőforrások hiányában kizárható, hogy eladósodottságának mértékét csökkentse.

Vannak, akik vitatják, még többen elismerik, hogy a klímaváltozás, ezzel együtt a szélsőséges és veszélyes természeti jelenségek gyakoribbá válása tényként kezelendő. Azt azonban senki sem vitatja, hogy a fogyasztói társadalom környezet és erőforrás felélése kezelhetetlen mértékeket öltött. Azt sem vitatja senki, hogy az erőforrásokért, energiahordozókért a nemzetközi verseny egyre erősödik és egyre agresszívabbá válik. Mindezekből egyenesen következik egy szükségszerű és aktív hazai kormányzati, de egyúttal helyi politikai szerepvállalás e téren.

Egyszerre találjuk magunkat szembe egy valószínűsíthetően hosszan elhúzódó ökonómiai és egy – végzetes kimenetele okán – még súlyosabb ökológiai, valamint e kettőből eredő szociológiai válsággal.

Úgy tűnik valamennyi e téren kialakult globális probléma leküzdésére ugyanaz a forgatókönyv adódik.

Ez nem más, mint a gazdasági, társadalmi berendezkedésünk, és a környezet harmonikus egyensúlyának azonnali helyreállítása. A fogyasztói társadalom környezetszennyező kibocsátásait olyan mértékre kell – a két évtizedes kudarcok ismeretében – azonnali intézkedések bevezetésével visszaszorítanunk, amely lehetővé teszi a természet számára, hogy a jövőbeni káros kibocsátásokat maradandó károsodás nélkül képes legyen feldolgozni. Ez feltételezi a jelenlegi fogyasztási szokások gyökeres átalakítását, új, szénmentes energiahordozók és technológiák szélesebb körű elterjedését és új, átértékelt gazdasági rendszerek beindítását, amelyben a környezeti elemek és azok hasznai, az igénybevételek során, közgazdasági és erkölcsi értelemben is valós értéként jelennek meg.

A klímaváltozás és emberi létfenntartást biztosító környezeti elemek negatív mennyiségi és minőségi változása szükségszerűen kikényszeríti a társadalmi, szociológiai berendezkedések, valamint a gazdasági rendszerek átalakítását.

Világszerte neves tudósok, kutatók, politikusok, gazdasági szakemberek is megerősítik, hogy az éghajlatváltozás okán beálló változások – hiszen ez ma már bizonyítottan nem kérdés – próbára teszik a föld lakosságának alkalmazkodóképességét. A kérdés hogy melyik nemzet milyen mértékben és mikorra képes felkészíteni saját lakosságát a kihívásokra.

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

Fel kell készítenünk gazdaságunkat, hogy képes legyen felzárkózni a változó világ élvonalához, amely a kihívásokra új gazdasági irányok, új energiaforrások és technológiák bevezetését hozza robbanásszerű gyorsasággal.

Egy hatékony éghajlat-politika alapjai a múltban gyökereznek. A szegény néprétegek életszínvonalának javítása, a mértékletes fogyasztás és a természet tisztelete és értékeinek megőrzése olyan értékek, melyek a kereszténység - de szinte minden világvallás - alapjait jelentő tényezők, amelyek egyben a múlt és a jövő folytonosságát jelentő kapcsok.

Hatékony és szakmai szempontból fontos alapvetés, hogy egy felelős nemzeti éghajlat-politika a gazdasági, a szociális, az oktatási és a környezetvédelemért felelős lokális és központi igazgatási szervek munkájának összehangolását feltételezi, ha úgy tetszik, ezek mezsgyéjén helyezkedik el, de hatását tekintve az egész közigazgatási rendszert át kell, hogy hassa a szemléletmód, amelyet közvetít.

Fontos, hogy a magyar vidék új értelmet kapjon a jövő gazdaságpolitikájában. Nemzetünk függetlensége és biztonsága függhet attól, hogy képesek leszünk-e helyben erősíteni az élelmiszertermelésünket, a stratégiai jelentőségű ipari, kereskedelmi tevékenységeket összehangolni a szűkebb térségek igényeivel, tudunk-e helyben energia alapanyagot szolgáltatni a lakosság és az ipar számára, és hogy mindezekkel képesek leszünk-e széles társadalmi rétegeknek vidéken munkát, megélhetést biztosítani.

Be kell látni, hogy az új világ és az új irány nem a folyamatos és torzított mennyiségi növekedésben rejlik, sokkal inkább a minőségi gyarapodás és a végtelen fenntartható fejlődésben lesz a hangsúly.

Mindezen célok eléréséhez, szükség van a társadalom jelentős többségének támogatására és aktív közreműködésére, amelynek alapja a megfelelő szintű információ és koordináció a politika és a többszintű közigazgatás, kiemelten az önkormányzatok részéről, hogy a nemzetünk minden tagja tisztában legyen a helyzet súlyával és komolyságával és tudja, mely területen tud tenni nemzetünk biztonságos jövője érdekében.

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

2.

FENNTA

RTHATÓ VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA LÉNYEGI STRUKTÚRÁJA, ELEMEI

Kalocsa Város a Zöld Kapu program keretében olyan alapvető stratégiát kíván alkotni és követni amelynek két alapköve az energia és az élelmiszer ellátás biztonság. Gondolhatjuk úgy, hogy ez felesleges, hiszen most is van ellátásbiztonság mindkét területen. Tudjuk ugyanakkor, ha e két alapvető fontosságú területet kiegészítjük a független, az egészséges és kockázatoktól mentes jelzőkkel, akkor már nem állíthatjuk, hogy megoldott és felesleges a célkitűzés. A Program célja tehát hogy Kalocsa és térsége számára 15 éves időtartamon belül biztosítsa a hazai energiaforrásokra alapozott, fosszilis energiaforrásoktól mentes működést és a lakosság számára az egészséges és biztonságos helyi élelmiszer és ivóvíz ellátást, ugyanakkor egy erőteljes gazdaságélénkítést generáljon e kezdeményezésekkel a térségben, munkahelyeket és megélhetést biztosítva.

A két alapvető fontosságú terület kiválasztása egyben azt is jelenti, hogy a Program kidolgozói hangsúlyt és megoldást kívánnak nyújtani korunk talán legjelentősebb kihívására, a klímaváltozás okozta negatív hatásokra.

Eszközrendszerét tekintve a Program az alábbi három intézmény területre koncentrál:

- politikai, szabályozási környezetre (zöldgazdaság-politika intézmény)
- információs megosztás, tudatformálás hatásaira (zöldgazdaság tudásbázis intézmény)
- beruházás ösztönzés, gazdaság fejlesztés (zöldgazdaság beruházás ösztönző intézmények)

A programban hangsúlyt kap e fenti három intézményi pillér egymásra épülése a területek közötti összefüggések felismerése.

A hosszú távú siker záloga a megfelelő szabályozási környezet kialakítása helyben, ezt hivatott biztosítani az első pillér, a politikai intézményrendszerén keresztül. Az első pillér elemeire épül a tudásbázis intézmény, amely biztosítja az innovációt, a jógyakorlatok, tapasztalatok cseréjét, a megfelelő tudatformálást. Amennyiben az első két pillér elemein keresztül biztosított a kiszámítható szabályozás politika és a közösség tagjai megfelelően informáltak és részesei az új gazdasági célkitűzéseknek, a harmadik, beruházásokat szabályzó intézményi keret biztosítja azt a gazdasági alapot, amely hosszútávon anyagilag is fenntarthatóvá teszi az új függetlenséget hirdető térségfejlesztési koncepciót, a Zöld Kapu Programot.

2.1 Zöld koordinációs iroda működtetése

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

A stratégia megvalósításában kiemelkedő szerepet kap a Zöld Koordinációs Iroda, amely nem csak nevében, hanem külső és belső megjelenésében is gyakorlatban jeleníti meg az érdeklődők számára az energiahatékony és klímabarát építészet modernkori vívmányait, technológiai megoldásait. Az Iroda célját, feladatait, funkcióját alább részletezzük, előljáróban csak annyit kívánunk megemlíteni, hogy tevékenysége átfog minden olyan területet a stratégiából, ami nem kötelezően más hatáskörbe tartozik. Így az Iroda tevékenysége kiterjed a tanácsadáson keresztül, az ismeretterjesztésen, a tudatformáláson át, az olyan feladatok irányába, mint a pályázatokkal kapcsolatos teendők, kommunikáció, oktatás, adatbázisok kezelése, stb.

Feladatai (a fentiek tükrében):

- általános tudatformálás,
- lakosság tájékoztatása, információval való ellátása,
- szakmai együttműködések szervezése,
- gyakorlati-elméleti szakemberképzés,
- egyetemekkel történő együttműködések szervezése,
- energetikai szakemberek foglalkoztatása tanácsadás céljából,
- pályázatfigyelés, ebben történő tanácsadás,
- panasziroda működtetése,
- kiadvány, lap, újság kiadása, az aktualitásokról, valamint a környezeti szempontból hátrányos, valamint kedvező beruházásokról,
- helyben fellelhető természeti értékekről való tájékoztatás, az ökoturizmus információkkal való segítése,
- környezettudatos, fenntartható életformáról való tájékoztatás,
- helyi élelmiszerek fellelhetőségéről való tájékoztatás,
- a gazdasági szférát tekintve egy zöldgazdasági charta létrehozása, stb.

2.2 Az Iroda Céljai

A cselekvés középpontjában a helyi társadalom tudatformálása, a fenntartható életmód és gazdaság megismertetése áll:

- növelni az önkormányzati intézkedések hatékonyságát, elfogadottságát,
- a döntések részesévé tenni az érintett lakossági és vállalati kört,
- erőteljesen növelni a racionális energiafelhasználást,
- társadalmi tudatformáló kampányok szervezése,
- erősíteni a megújuló energiák használatát,

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

- az energiaipar racionális átalakítását segítő, erőteljesen fejlődő innovatív környezetbarát technológiák terjesztése,
- a klímaváltozás által megkövetelt társadalmi alkalmazkodási képesség erősítése.

Eszközrendszere az alábbiakra terjed ki:

- kampányok és kezdeményezések,
- tanulmányok és stratégiák,
- pilótaprojektek, publikációk,
- tanácsadás és üzemeltetés,
- nemzetközi és hazai együttműködések, rendezvények,
- mérőszámok, jelölések, minősítések,
- térségi K+F támogatása.

Elérendő célok szerinti csoportosítás:

- tudatos fogyasztás,
- energiahatékony áram és hőtermelés,
- megújuló energiarendszerek, energiaszolgáltatás,
- megújuló energiahordozók használata,
- energiahatékony épületek kialakítása,
- energiahatékony, tiszta közlekedés,
- klíma és –környezetvédelem,
- egészségvédelem,
- energia- és élelmiszer-függetlenség a térségben.

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012



Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

Célzott tevékenységek:

■ Profit orientált:

- Energia, klíma koncepciók kidolgozása más önkormányzatoknak, gazdálkodó szervezeteknek
- Oktatási, szakképzési programok
- Beruházások részére szakvélemények, koncepciók készítése
- Szakmai adatbázis működtetése

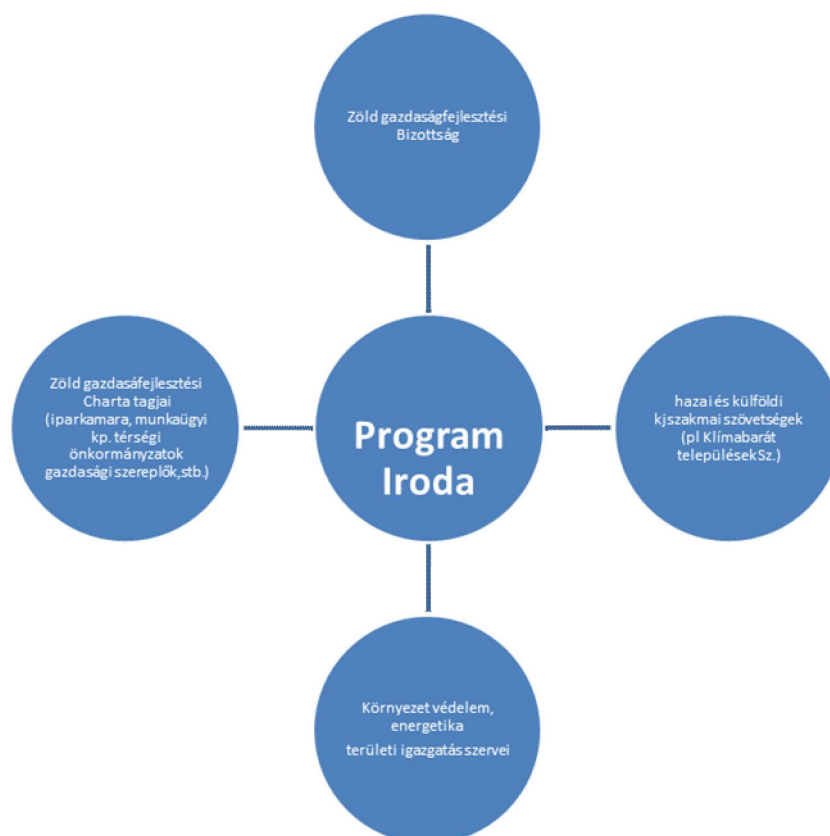
■ Nem profit orientált tevékenységek:

- Tudatformáló kampányok
- Szakmai információk nyújtása lakossági, gazdasági, intézményi szférában
- Térségi klíma-energia koncepciók kidolgozása
- Pályázati koordináció

■ Az Irodai munka célcsoportjai:

- Lakosság
- Ipari, gazdasági szereplők
- Közintézmények

A Program Iroda kapcsolati rendszere:





3. A FENNTARTHATÓ VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA INTÉZMÉNYI ALAPJAI

3.1 Zöldgazdaság-politika intézményrendszere

A zöldgazdaság-politika intézményrendszere kialakításának célja a politikai döntések, pénzügyi mozgástér biztosítása. A stratégiában megjelenő programpontok egy ilyen intézményrendszer kialakításának alappilléreit jelentik.

Hivatali struktúra átalakítása:

Szakmailag kompetens személyek kinevezése, elsősorban műszaki, környezetvédelmi, oktatási, kommunikációs és pénzügyi területeken.

Meg kell említeni, hogy a cél érdekében javasolt az önkormányzati hivatali struktúra módosítása:

- Zöldgazdaság-fejlesztési Bizottság vagy albizottság létrehozása az alábbi területek érintésével, külső szakértő bevonásával:
 - környezetvédelem
 - pénzügy,
 - fejlesztés, beruházás,
 - oktatás
- Program Felügyeleti Tanácsadó Testület létrehozása környékbeli és országosan elismert szakértők (szakmai testületek) bevonásával

3.2 Pályázati koordinációs csoport

Kalocsa Város célja, hogy egy zöld, fenntartható várost teremtsen, mely lakosai számára lényeges kérdéssé teszi a környezetvédelmet, nem csak úgy, mint egy hangzatos jelszót, hanem úgy is, hogy annak tevékeny részesei kívánjanak lenni. Éppen ezért fontos, hogy eredmények felmutatásával is ösztönözzék a polgárokat. Megértessék, hogy a környezettudatos életvitel, életmód nem csupán kívánatos, de hasznos, ha úgy tetszik egy jobb minőségű életet is jelentsen számukra. Fenti célok elérése érdekében szükséges, hogy minden lehetőséget kihasználjon a városvezetés, épp úgy, mint az ott székhellyel rendelkező cégek, társadalmi szerveződések, csoportok, állampolgárok. Erre tekintettel szükséges

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

minden, ezzel kapcsolatos kínálkozó lehetőséget kihasználni. Ennek tükrében lényegesnek találjuk egy pályázatfigyelő-, készítő, előkészítést segítő mechanizmus létrehozását. Eredmények elérése csak úgy lehetséges, ha minden kínálkozó alkalmat megragad a Város, ezért egy ilyen mechanizmus, ha úgy tetszik ezzel foglalkozó csoport létrehozása azonnali teendőként jelenik meg a Város környezetvédelmi stratégiájában. Az ennek keretében ellátandó feladatok többek között az alábbiakat jelentik:

- közös, rendszeres egyeztetési fórum kialakítása a Kalória Centrum (zöld iroda) és a pályázati csoport között,
- fejlesztésekhez pályázati terv készítése,
- fontos elv: stratégiához keressük a forrásokat és nem a forrásokhoz igazítjuk a stratégiát,
- folyamatos hazai és külföldi forráskutatás,
- programhoz kapcsolódó pályázati lehetőségek megosztása (Program Iroda segítségével) a lakossággal és a gazdasági szereplőkkel,
- a pályázatfigyelésen túl szükséges egy olyan szakemberbázis képzése, mely a pályázatok megírásában, elkészítésében segítségére lehet azoknak, akiknek erre szükségük van.

3.3 Zöldgazdaság-fejlesztés pénzügyi alap

Kalocsa Városa maga is támogatni kíván minden olyan beruházást, mely környezetvédelmi szempontokat (is) figyelembe vesz. Ahhoz, hogy a beruházók lássák, hogy egy ilyen projekt az önkormányzat, valamint a Város számára kiemelkedő jelentőségű, ösztönözni kell azok létrejöttét. Ehhez az önkormányzatnak pénzügyi forrásra van szüksége, melyet haladéktalanul meg kell teremteni.

A zöld beruházások támogatására az önkormányzat részéről szükséges létrehozni egy Zöld infrastruktúra-fejlesztési alapot. A támogatások finanszírozásának biztosítására az önkormányzat által beszedett zöld adók és bírságok, befizetések és egyéb bevételek szolgálnak.

Szükséges egy független karbon csökkentési (környezetvédelmi) alap létrehozása, amelynek lehetséges bevételei:

- megtakarításokból eredő pénzmaradványok,
- eladott CO₂ megtakarítás,
- környezetszennyezéssel összefüggő büntetések, bírságok (parkolás, hulladéklerakás, stb.)
- támogatások (külső partnerek, gazdasági szereplők, központi költségvetésből)
- egyesületi tagdíjak (Zöldgazdaság-fejlesztési Charta tagjaitól)

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

- Paksi Atomerőmű, MVM

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

3.4 Fenntartható területgazdálkodási koncepció

Egy a környezet-, és természetvédelmi szempontokat prioritásként kezelő város életében e célnak meg kell jelennie a város területgazdálkodásában is. Éppen ezért szükség van egy gondos, stratégiai területhasználat tervezésre. Ahhoz, hogy ebben a témakörben eredményeket érjen el a Város, a konkrét feladatokon túl, a területhasználókat, valamint a különböző szakpolitikai ágazatok képviselőit be kell vonni a koncepciók kidolgozásába, és felelősséggel kell felruházni annak megteremtésében.

A koncepciónak tartalmaznia kell:

- környezet- és tájrendezési előírások kidolgozása és ezek területgazdálkodási tervekbe történő foglalása,
- településfejlesztési tervezet vegye figyelembe a természetvédelem, valamint a környezet- és tájrendezés követelményeit, továbbá a várható következményeket,
- zöld infrastruktúra létrehozása, vagyis a meglévő természetes területek lehetőség szerinti összekötése, élővilág számára átjárhatóvá tétele. Az ökológiai háló tervezésénél két, látszólag ellentétes szempontot kell figyelembe venni:

1.) Mozaikosság: fraktálszerű rendszer – „mindenütt legyen mindenből egy kicsi”, az élőhelyek között lehetőleg legyen folyosó, vagy ne legyen túl nagy a távolság köztük.

2) Tömeg: ökológiailag szinte bármilyen élőhelyből többet ér tíz kisebb területnél egy tízszer akkora.

- a veszélyeztetett élőhelyek kategorizálása, térinformatikai rendszer. A rendszert különféle – mérésekre, vizsgálatokra épülő – értékelési szempontok beépítésével az általunk elvégzett munka eredményességének/kudaracának kimutatására, a hosszú távú folyamatok leírására is alkalmas lehet.
- a területgazdálkodás során szem előtt kell tartani a biodiverzitás megőrzését, növelését. A szakértelem biztosítása érdekében minőségfejlesztési rendszer, interaktív oktatóanyag és kézikönyv megalkotása.
- ki kell alakítani az egységes, diverz ökoszisztémákat támogató, a környezetvédelemmel összeegyeztethető földhasználatot, pl. földművelés, erdőgazdálkodás, rekreáció és az ökoszisztémák megőrzése egy adott területen egyszerre van jelen,
- ki kell alakítani a lakó, kereskedelmi, ipari, valamint a rekreációs és zöld övezetek (pl. Érsekkert) rendszerét,

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

- beavatkozások hatásának elkerülési lehetőségei, ill. minimumra csökkentése és a következmények ellensúlyozása, továbbá ezek szerepeltetése a környezet- és tájrendezési intézkedések koncepciójában,
- kompenzációs szabályok,
- tilalmi előírások, beépített területek nagysága,
- végrehajtási utasítások.

A területfelhasználási koncepciónak, a fentiek figyelembevételével és megtartása mellett az alábbi vizsgálati területekre kell tagozódnia.

- I. Tervi előzmények, és hierarchia, nemzetközi és hazai jogi környezet, fölhasznált térképek, dokumentumok, korábbi, ilyen irányú tervek és koncepciók, valamint azok eredményességének és hatékonyságának áttekintése, tapasztalatok, tanulságok összefoglalása.
- II. A tervezési időszak várható kihívásai (pl. ivóvíz és élelmiszer (ellátás/biztonság) kérdése, időjárási szélsőségek, erdők helyzete, üzemanyag, energia kérdése) – cselekvési terv. Adottságok (szempontok szerinti analitikus, illetve a helyi adottságokat, specialitásokat, veszélyeket, lehetőségeket rendszerező analogikus vizsgálatok alapján) Kiemelt figyelmet szentelve a foglalkozásnak. Célok: konkrét célok meghatározása témakörönként, időrendben számon kérhető, ellenőrizhető módon meghatározva.
- III. Eszközök, módszerek:
 - rendezési, jogi eszközök
 - források, termelőeszközök (Önkormányzati vagyonelemek célokra való alkalmasságának elemzése kölcsönösen: a célokhoz szükséges tárgyi és vagyoni feltételek összefoglalása, a feltételek megteremtésének lehetőségei és esélyei.)
- IV. Trendek:
 - az utóbbi időszak változásai,
 - a hátrányok kiküszöbölésének lehetőségei – az előnyös változások hatásának illetve trendjének fenntartási esélyei,
 - a tervezési időszak várható természeti változásai. Következmények-intézkedések-feltételrendszer
 - a tervezési időszakban várható, előre látható változások (folyó és tervezett ipari, közlekedési fejlesztések várható hatásai), várható konfliktusok és kezelésük lehetőségei
- V. Intézményrendszer / Forráselemzés

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

VI. Felelősök és monitoring-rendszer meghatározása

VII. SWOT-analízis

Szükséges, hogy a koncepció elfogadásával egyidejűleg az önkormányzat határozatot fogadjon el arról is, hogy a meglévő rendezési és egyéb terveit a koncepció szempontjai és tanulságai szerint fölülvizsgálja, ehhez határidőt szab, felelőst jelöl ki és forrást rendel a feladat(ok)hoz.

3.5 Zöld közbeszerzési rendszer

Az állam, illetve az önkormányzatok a legnagyobb fogyasztónak számítanak. Éppen ezért nem mindegy, hogy közbeszerzéseik milyen jellegűek. Az EU már régóta célul tűzte ki a környezettudatos beszerzések minél nagyobb arányát. Fontos tehát, hogy egy olyan Városnak, mely zászlóvivő kíván lenni a környezetvédelem, a fenntartható életmód kialakítása terén, közbeszerzései is „zöldek” legyenek.

Célok ezen a területen:

- közbeszerzések odaítélési eljárásai során a gazdasági szempontokon túl ökológiai szempontokat is figyelembe kell venni,
- szolgáltatások és termékek vásárlásánál környezetbarát vásárlóként kell, hogy viselkedjen az önkormányzat,
- környezetvédelmi költségek számszerűsítése,
- az önkormányzat vegye számba a környezeti előírásoknak megfelelő árakat,
- közbeszerzési eljárásában eljáró hivatalnokok képzése,
- olyan mutatók kidolgozása, melyek alkalmasak a közbeszerzési eljárás környezetvédelmi szempontú ellenőrzésére.

3. 6 Környezet és Közterület Felügyeleti Hatóság létrehozása

A közterület felügyeletnek többek között környezetvédelmi, illetve a város tisztaságát ellenőrző és informáló feladatokat is el kell látnia. Ki kell építeni tehát egy olyan rendszert, illetve olyan embereket kell képezni, amely illetve akik, e feladat ellátására képesek, illetve alkalmasak. A feladatokat többek között az alábbiak jelentik:

- közterületek jogszerű használatának, a közterületen folytatott engedélyhez, illetve útkezelői hozzájáruláshoz kötött tevékenység szabályszerűségének ellenőrzése;
- a közterület rendjére és tisztaságára vonatkozó jogszabály által tiltott tevékenység megelőzése, megakadályozása, megszakítása, megszüntetése, szankcionálása;
- közreműködés a közterület, az épített és a természeti környezet védelmében;

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

- közreműködés a köztisztaságra vonatkozó jogszabályok végrehajtásának ellenőrzésében;
- közreműködés állategészségügyi és ebrendészeti feladatok ellátásában;
- önkormányzati közterület hasznosítás: közterület használati hozzájárulás kiadása,
- megjelenésében és szakmai felkészültségében alkalmasnak kell lennie arra, hogy felkeltse az érdeklődést és bizalmat ébresszen a lakosságban.

3.7 Zöld adó,- kedvezmény politika

A zöld infrastrukturális alap, valamint a támogatási rendszer szempontjából is elengedhetetlen a zöld adópolitika kialakítása. Korábbiakban megfogalmazottak szerint az önkormányzat célja, hogy zöld beruházásokat ösztönözzön a Városban, valamint a lakosságot egy környezettudatosabb, fenntarthatóbb életmód irányába „terelje”. Az ösztönzés egyik hatékony eszköze a zöld, ebben az irányban támogató, az ellene ható folyamatokat hátráltató, végső soron szankcionáló adópolitika kialakítása.

- Ide tartozhatnak:
 - házkorszerűsítési támogatás,
 - távfűtést használó lakás fűtéskorszerűsítésének támogatása,
 - tehergépkocsik útdíja,
 - súlyosan környezetszennyező ágazatok adóterheinek növelése,
 - természetbarát megoldások támogatása,
 - zöld iparban foglalkoztatott, ott fejlesztő cégek jelentős (pl. beruházás élénkítő) adókedvezményei,
 - az önkormányzatot illető környezetvédelmi jellegű bírságok, stb.
 - a háztartásban keletkező szürke és fekete szennyvíz elkülönítése és az elkülönített szürkevíz házi tisztítás utáni újrahasznosítás támogatása,
 - az esővíz háztartásban történő felhasználását célzó megoldások támogatása (csatornadíj kedvezmény), 6-12m³ –es víztárolók építésének támogatása (mosás, mosogatás, fürdés, öntözés)
 - a szennyvízcsatornának csapadékvíz elvezetésére történő felhasználását tiltó szabályok szigorú ellenőrzése, szükség esetén szankcionálása.

Lehetséges adókedvezmények formáinak megtalálása (pl. súlyadó, iparüzési, parkolási díj, adócsökkentés, annak, aki részese a Zöld Chartának és egyéb forrással támogatja a célkitűzéseit a városnak).

Fentiekkel párhuzamosan a kontroll-szankció elemek megalkotása, alkalmazása.

3.8 Alapfokú oktatási programok

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

A környezeti, vagy inkább környezettudatos nevelés az alapja annak, hogy akár már a most felnőtt generáció, de még inkább a következő generáció fenntartható módon éljen. Mindenki számára ismert tény, hogy a fogyasztói társadalom életvitele ebben a formában tovább nem tartható fenn. A változás legfontosabb eszköze a nevelés, ami a legoptimálisabb esetben már kisgyermekkorától kezdődik. Az önkormányzatok, oktatási intézmények, szülők, valamint az egész felnőtt társadalom felelőssége óriási a kérdéskörben. Az alább felsorolt feladatokat tekintjük minimális programnak azzal, hogy minden lehetséges eszközt meg kell ragadni a környezeti tudatformálás és nevelés tekintetében. Szem előtt kell tartani, hogy gyermekeink jövője forog kockán!

A környezeti nevelés az oktatási intézményrendszerben azt jelenti, hogy már szervezett formában kötelező jelleggel folyik az ismeretterjesztés. Lényeges ugyanis, hogy a környezetvédelem az emberek tudatában ne úgy jelenjen meg, mint a legújabb divatirányzat, hanem épüljön be a mindennapjaikba, életük szerves része legyen, mind az elméleti, mind a gyakorlati ismereteket tekintve.

Alapvető feladatok e területen:

- azon közösségek, intézmények felmérése, ahol a tudatformálás hatékony lehet (család, óvoda, iskola, egyház, stb.), minden lehetséges célcsoport megszólítása,
- szülők bevonása a környezetvédelembe, ismeretterjesztő előadások szervezése,
- vallásos családi csoportokkal való együttműködés megszervezése.

Az egyes intézményeket számba véve az alábbi feladatokat kell alapvetőnek tekinteni:

- az óvodai nevelésben ösztönözni kell:
 - pozitív érzelmi viszony kialakítása a környezetvédelemhez,
 - környezeti problémák iránti érzékenység kialakítása,
 - környezettudatos életvitel kialakítása,
 - környezeti értékek megismerése,
 - kirándulások szervezése, óvodák kertjében gyümölcsös, veteményes létesítése, múzeumok, kiállítások látogatásának szervezése,
 - ún. „zöld kuckó” kialakítása,
 - óvodai helyi program megalkotása,
 - óvodapedagógusok környezeti nevelési feladatokra való felkészítésének megszervezése, segédanyagok kiadása,
 - nevelési központok létrehozása
- az iskolákban:

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

- környezeti nevelési koncepció megalkotása,
 - előadások szervezése,
 - kirándulások, kiállítások látogatásának szervezése,
 - táborozás,
 - szakkörök létrehozása,
 - újrafelhasználható papír használatának ösztönzése,
 - iskolán belüli szelektív hulladékgyűjtő edények felállítása,
 - tananyaghoz szükséges kiadványok beszerzéséhez támogatás
- iskolán kívüli képzések szervezésének ösztönzése
- szakkör,
 - interaktív nevelési, oktatási helyszín kialakítása a Zöld Program Iroda területén. Olyan foglalkozások, ahol a gyerekek nem veszik észre, hogy fizikai, kémiai, biológiai (...) „szakkörön vannak”
 - Árvízvédelmi és fogszállítási interaktív múzeum, működő modellekkel (...)
 - önképző kör,
 - terepgyakorlat,
 - kirándulás,
 - tábor,
 - erdei iskola,
 - kertészkedés, állattartás,
 - akciók indítása, azokban való részvétel,
 - iskolai étkeztetés helyi élelmiszerekből való megszervezésének ösztönzése, háztáji termelés gyakorlati ismeretinek oktatása
 - jutalmak, ajándékok környezetvédelmi témájúak pl. ásvány, kövület, környezet-, természetvédelmi kiadványok.

3.9 Egészségmegőrzési program

A környezet védelméhez szorosan kapcsolódik a Város lakosságának egészségi állapota. Nyilvánvaló, hogy tisztább, egészségesebb környezetben bizonyos betegségek nehezebben alakulnak ki. Gondoljunk csak a mostanában elterjedt allergiás, asztmás megbetegedésekre,

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

melyek egyértelműen összefüggésben vannak a levegő szennyezettségével. Kijelenthetjük tehát, hogy a környezet- és természet védelme nem csupán önmagában, önmagáért való cél, hanem az kihat az egyes ember életére is. Ebben az összefüggésben tehát az alábbi célok valósítandók meg:

- ingyenes szűrővizsgálatok szervezése,
- szakmai előadások szervezése,
- testmozgásra ösztönzés (sportnapok szervezése) (akár összefüggésben a közlekedéssel)
- „füstmentes” életmódra való ösztönzés,
- helyi, esetleg bioélelmiszerek preferálása (összefüggésben az élelmiszer termeléssel, értékesítéssel)
- termékbemutatók,
- filmvetítések, stb.

3.10 Jogsabályalkotás

Fentiekben már részben érintettük a témát a támogatások, adók és bírságok kapcsán, melyek néhol ellenőrző, néhol ösztönző szerepet töltenek be és melyek alkalmazásához szintén szükséges a jogsabályalkotás. A cégek, beruházók, társadalmi csoportok és a lakosság számára nem elég csupán a kedvezmények és ösztönző rendszerek kialakítása, szükség van egy olyan keret, ha úgy tetszik szabályrendszer, ösztönző és kontroll elemek kialakítására, mely a tevékenységeiket bizonyos határok között tartja. Tehát, nem csupán támogatja a környezeti szempontból jó és kívánatos lépéseket, hanem tiltja, szankcionálja, valamint kedvezményeket von meg azoktól, akik ez ellen hatnak, így határozva meg azt a keretet, amelyen belül működhetnek. Ezen a területen többek között az alábbi feladatok megoldása szükséges, ahol arra az önkormányzatnak lehetősége van:

- meg kell határozni a megengedhető szennyezés mértékét /normáját/,
- ellenőrizni és mérni kell a gazdálkodó szervezetek környezetszennyező tevékenységét,
- szankciókat kell kidolgozni a normákat nem teljesítőkkal szemben,
- a szankciókat oly módon kell meghatározni, hogy azok ösztönözzék a gazdálkodókat korszerűbb beruházásokra (innovációkra), környezetbarát technológiaváltásra, termékváltásra,
- szintén ösztönzőként hat egy olyan támogatási rendszer, adók, bírságok bevezetése, alkalmazása mely a zöld fejlesztések irányába mutat,
- valamint nagy súlyt kell fektetni ezen a téren a kommunikációra, mely kellő hangot, teret és nyilvánosságot ad mind a környezeti szempontból pozitív irányok, beruházások, mind a környezetszennyező tevékenységek tekintetében.

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

3.11 Vízbazisvédelmi Program alkotása

A fenntartható vízgazdálkodás nem csak Kalocsa térségének, de az emberiség egészének egyik legnagyobb megoldandó feladata lesz a közeljövőben. A település vezetőinek és a térség lakosságának törekednie kell arra, hogy az egyre gyakrabban szélsőséges módon lezúduló csapadékot valamilyen formán felfogja, raktározza és a lehetőségekhez mérten egyenletesen elosztva használja fel.

- A térségi adottságoknak, terepviszonyoknak megfelelően, önkormányzati és magánterületeken kisebb-nagyobb vízgyűjtők szakszerű kialakítása lenne kívánatos, amelyből megoldható lenne a növények öntözése mellett, a nyári hőségben az utcák hűtése, illetve a szállópor megkötése is. Vizsgálni kell, hogy e célra alkalmas-e, illetve milyen mértékben és módon alkalmas a Vajas vize.
- Egységes kampányokkal ezentúl ösztönözni szükséges az egyéni és ipari vízfelhasználókat egyaránt a víztakarékos megoldások használatára és a „szürkevíz” újrafelhasználására.

A kormányzati szándékokkal és a Duna Stratégiával egyezően, átfogó tervet kell készíteni a térség alkalmas mélyfekvéseinek, különböző terepszintű területeinek fölhasználásával a Duna vízének visszatartására, változatos célokkal. Sokszínű élőhelyek létrehozásával sokhasznú gazdálkodásformát alakíthatnánk ki. Ez hatalmas beruházást és folyamatosan összehangolt üzemeltetést feltételez, ezért centralizált szervezés mellett önkéntes részvételi rendszerű társas vállalkozási formát kell alapítani, amely a források ésszerű elosztása mellett a kockázatközösséget is biztosítja.

Átgondolt tervezés után:

- halastavak
- vizes legelők, rétek (állattartás, réti csík betelepítése)
- alkalmanként víz alá kerülő energiaerdők (fűz)
- öntözött kertészeti szántók, fűszer és gyógynövényültetvények, öntözött gyümölcsösök, sőt, akár öntözött erdők (erdei gyümölcsök szarvasgomba és más erdei gombák termesztéséhez)
- rekreációs zöldfelületek
- pusztán ökológiai célú élőhelyek, folyosók egybefüggő hálózatának kialakítása a cél, amely munkahelyek ezreit, egészséges élelmiszer és energiahordozó megatonnákat, a turizmust is élénkítő gyönyörű tájat hozhatná létre.

3.12 Hulladékból Érték Program

A Program alkotói tisztában vannak azzal, hogy a hulladék nem szemét, nem értéktelen további felhasználásra alkalmatlan anyag, hanem értékes alapanyag, amely kis átalakításokkal termelési alapanyagként, ill. energiaforrásként alkalmazható.

A hulladékgazdálkodási Program részletes kidolgozásakor a Város azt az európai elvet kívánja követni, miszerint a felesleges hulladék keletkezésének mennyiségét kell csökkenteni,

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

elsősorban a tudatos vásárlói szokások és csomagolóipari szabályozások és fejlett hulladékkezelési tevékenységben vállalt önkormányzati szerepvállalás és szabályozás eszközével. A már csökkentett mennyiségű hulladék tudatos kezelése az egész térséget átható alapelv kell hogy legyen. A tudatos kezelés eredményeként hátramaradt hulladék energetikai célú hasznosítása a Programban kitűzött cél, annak érdekében, hogy csak a már minimális mennyiségű maradvány anyag lerakása, ártalmatlanítása jelentsen terhet a térség, valamint a környezet számára.

4. ZÖLD TUDÁSBÁZIS INTÉZMÉNYRENDSZER

Egy másfajta szemlélet, attitűd eléréséhez alapvető eszköz a tudatformálás, nevelés, oktatás. Így van ez akkor is, amikor egy zöld várost kívánunk létrehozni. Ahhoz, hogy környezetvédelmi szempontból helyes irányba tereljük a közösséget mindenekelőtt szükséges egy ún. fenntartható város tudatformálás a lakosság, a gazdasági és a közsféra szereplői körében.

Ennek keretében az alábbi területeken kell fontos lépéseket tenni.

■ Általános lakossági tudatformáló kampányok

Egy zöld város építésénél, bár fontos szerepe van az egyes embernek is, azonban nagy eredményeket csak a közösség egésze képes elérni. Ezért fontos minél több és olyan közösséget létrehozni, ahol a környezetvédelem köré szerveződik a csoport. Ezzel kettős cél érhető el. Egyrésztől hatékonyabban valósul meg az alapvető cél a fenntartható, zöld város létrejötte, a környezettudatos életmód kialakítása, másrésztől viszont ennek hozadékaként maga a közösség is összekovácsolódik. Ennek tükrében tehát egyáltalán nem elhanyagolható szempont vagy cél a közösségépítés.

Az általános és folyamatos lakosság egészét célzó tudatformálást segítő kampánysorozat az alábbi ágazatokra koncentrál:

- hulladékgazdálkodás;
- energiatudatosság;
- vízvédelem;
- levegővédelem;
- tudatos fogyasztás.

Ennek keretében az alábbi akciók lehetnek célravezetőek:

- lakóhelyi szervezetek környezetvédelmi ismeretterjesztő programjainak támogatása,

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

- példamutatásra ösztönzés (életvitelre, háztartás vonatkozó környezeti nevelés, óvodákban, iskolákban ne csak tanulják, hanem gyakorolják a környezetvédő életmódot),
- ún. „Zöld Bankok” szervezése (csere-bere mozgalom),
- előadások tartása (Zöld Irodán (ZI) keresztül),
- szelektív hulladékgyűjtésre ösztönzés,
- energiahatékonyságról szóló tájékoztatás (ZI-n keresztül),
- környezetbarát közlekedésről szóló tájékoztatás (ZI), valamint annak ösztönzése, támogatása (pl. ingyenes bicikliszerelő műhely kialakításával, vagy kölcsönzési lehetőséggel),
- tudatos fogyasztásról szóló kiadványok megjelentetése,
- boltlisták közzététele,
- víztakarékossági tippek közzététele,
- faültetés szervezése, örökbefogadás,
- lakossági ötletbörzék,
- filmvetítések,
- kertbarát program,
- használt eszközök börzéje,
- zöld tábor szervezése,
- virágültetési akció,
- kiállítások szervezése,
- „Zöld nap”, havonta egyszer a ZI-ban, előadásokkal, kiállításokkal,
- ablakszigetelési program (ablakszigetelő gép kölcsönzése),
- legzöldebb vállalat program,
- könyvcseré,
- szerszámkölcsönzés, közösségi bicikliszerelő műhely kialakítása,
- figyelemfelkeltő plakátok elhelyezése,
- komposzt program,
- zöld bál szervezése a lakosság, a vállalatok és az intézmények részvételével, (bevétel zöld célra),

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

- a lakosság, a vállalatok és intézmények zöld gazdasági chartájának létrehozása, stb.
- a termőföld sokrétű kihasználását, a mezőgazdaság és az őstermelők munkájának népszerűsítését célozza az a helyi fórum, amely lehetőséget nyújt a gazdák és termékeik bemutatására, kóstoltatásra, vetőmag-csere akciókra, az élelmiszernövények számtalan fajtáinak ismertetésére,
- a környékbeli őstermelők elérhetőségeinek közzététele, hogy a fogyasztók közvetlenül tőlük is vásárolhassanak zöldséget, gyümölcsöt, húst vagy akár házilag előállított tejtermékeket, kiváltva ezekkel a boltokban kapható, iparszerű mezőgazdaságban előállított terményeket.

■ Elméleti és gyakorlati szakképzési centrum (közép-, és felsőfokú)

Környezetvédelemmel foglalkozó szakemberek nélkül nehezen érhető el a cél, hogy Kalocsa Városa „zöld város” legyen. Egy ilyen cél elérése komoly tervezést, szakmai felkészülést igényel. Elengedhetetlen tehát, hogy a Város maga is rendelkezzen ilyen irányban képzett szakemberekkel. Ennek támogatása kialakítása érdekében kell az alábbi feladatokat ellátni:

- hazai és külföldi egyetemekkel való együttműködés megszervezése,
- kutatások támogatása,
- helyi szakképzések megszervezése,
- az ilyen irányú tanulmányok folytatásának támogatása,
- ösztöndíjak, stb.

■ Szakmai szövetségek/ Zöld gazdasági Charta/

A szakemberképzés magával hozza azt is, hogy a környezetvédelem területén szakmai szövetségek alakuljanak ki. Mind az önkormányzatok, mind a vállalatok, mind a lakosság profitálhat abból, ha ilyen szerveződések létrejönnek, főleg az alábbi területeken:

- tanácsadás,
- tanúsítás,
- mérnöki tevékenység,
- környezettudatos vállalatirányítás,
- hulladékhasznosítás, stb.

■ Lakossági energia megtakarítási számla

- Lakossági energia megtakarítást segítő virtuális számla rendszer kiépítése, amelynek segítségével az egyéni fogyasztó kiszámolhatja a tudatosabb energiafogyasztásból eredő saját megtakarítását mennyiségben és forintban is megjelölve. A megtakarításokhoz az önkormányzat, ill. gazdasági partnerei (szakcégek,

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

pénzintézetek) különféle anyagi előnyöket, kedvezményeket, esetleg jóváírásokat kapcsolnak. A portál ezenkívül minden jelentősebb információt is tartalmaz a város által felvállalt fenntarthatósági programról, valamint az energiahatékonyság kérdésköréről, a megújuló energiák alkalmazásáról és a klímaváltozással kapcsolatos főbb információkról.

■ Klímaváltozás-társadalmi alkalmazkodási program

- A környezeti terheket a társadalom idézi elő, de a folyamat fordított irányban is hat, annak következményeihez is a társadalomnak kell alkalmazkodnia. Ezért fontos, hogy legyen egy olyan terv vagy program, mely ezt megkönnyíti. Fontosnak tartjuk, hogy a lakosságot a politikai vezetők felkészítsék a klímaváltozás káros hatásaira. Szükséges, hogy az egyén megerősítést kapjon a felelős politikai döntéshozók irányából arra vonatkozóan, hogy egyéni, kisközösségi szinten is szükséges lépéseket foganatosítani a klímavédelem érdekében. Ha a közösséget nem tudjuk felkészíteni a várható hatásokra, sokkal jelentősebb anyagi és egészségügyi kockázatokat jelenthet egy-egy természeti csapás.
- Szükségesnek tartjuk egy klímariadó-cselekvési terv kidolgozását elsősorban a területileg illetékes katasztrófavédelem, környezetvédelem ill. klímaváltozás témában jártas szakemberek bevonásával.

■ Kapcsolódó elvek:

- a megelőzés elvének érvényesítése, hiszen a megelőzés olcsóbb, mint a kárelhárítás,
- a szakszolgálatok megerősítése, technikailag, minőségileg és létszámban is,
- tudatformálás, egyéni szerepvállalás és öngondoskodás erősítése,
- a tudományos kutatás és innováció erősítése.

4.1 Zöld IT adatbázis üzemeltetés

„Az információ hatalom” igaz ez a mondás akkor is, amikor fenntartható gazdaságfejlesztésről beszélünk.

Célszerűnek érezzük és javasoljuk, hogy a Program állítsa eszköztárába az informatika kínálta lehetőségeket elsősorban az energetika, a környezetvédelem, az élelmiszerellátás, a tudatos fogyasztás, a közösségépítés és az oktatás területein:

- energiafogyasztási monitoring rendszer kiépítése,
- zöld energiatérkép és adatbázis létrehozása,
- környezetirányítási, monitoring rendszerek összekapcsolása,
- élelmiszer előállítás,- származás,- alapanyag monitoring rendszer,
- tudatos vásárlót segítő helyi termék,- fenntartható termék adatbázis,
- internetes közösségépítés, szakmai, civil szerveződések,
- zöld Kalocsa-Kártya bevezetése,
- oktatást segítő ismeretterjesztő játékok, szakmai anyagok.

5. ZÖLDBERUHÁZÁS FEJLESZTÉS INTÉZMÉNYEI

Környezetvédelmi szempontból fontos kérdés, hogy a beruházások megvalósulása során a környezeti szempontok nagyobb súllyal szerepeljenek valamint, hogy a meglévő vállalkozásokat „zöldebbé” tegyék.

E cél elérése érdekében alapvető kérdés, hogy kompetens gazdasági-vállalkozási szervezetegység(ek)et hívjanak életre a beruházások bonyolításához.

Ennek megszervezése az alábbi területeken elengedhetetlen:

5.1 Intézményüzemeltetés

Az energia témakörét a felhasználói oldalról megközelítve szintén számos feladat áll az önkormányzat előtt. Csupán az energiahatékony beruházások nem tesznek egy várost zöld várossá. Az energia használatának is hatékonynak kell lennie mind az önkormányzat intézményeiben, mind a Városban székhellyel, telephellyel rendelkező cégeknél, mind a lakosoknál. A példamutatás, a kommunikáció, a kedvezmények, támogatások szintén elengedhetetlenek ezen a területen is. Mindehhez szükséges egy helyzetértékelés, valamint a lehetőségek számbavétele.

Ezen a területen az alábbi feladatok élveznek prioritást:

- önkormányzati épületek energiahatékonyra tétele,
 - önkormányzati munka során a környezettudatos folyamatok előnyben részesítése (pl. újrafelhasználható papír, bio tisztítószer)
 - a helyben fellelhető és kiaknázatlan lehetőségek számbavétele, kihasználása
 - lakásállományról szóló adatok összegyűjtése
 - pl. panel, családi ház, távhő, gáz, stb.
 - tulajdonosi összetétel pl. önkormányzati, társasház, stb.
-
- fogyasztói oldal korszerűsítése, illetve a lakosság tájékoztatása a témában (Zöld Pont) pl. infra, kamerás felvételek az épületekről, panel kijavítása, lépcsőházankénti főmérő, nyílászárók
-
- Panel energetikai Program elindítása, az alábbi preferenciákkal
 - szigetelés fokozása
 - monitoring rendszer kiépítése
 - fogyasztói szokások átalakítása
 - energiahordozók átállítása megújuló, ill. alternatív forrásokra
 - távhővezeték kiépítése

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

- lakásfelújítások támogatása előnyei:
- energiamegtakarítás
- piaci érték növekedés
- városkép
- megújuló és alternatív energiaforrások használata
 - napenergia
 - szélenergia
 - vízenergia
 - geotermikus energia
 - biomassa
 - hulladék

5.2 Energiatermelési centrumok

Az energiaszektorban elengedhetetlennek tartjuk az önkormányzati tulajdon meglétét, ezen felül cél az önkormányzati többségi tulajdon létrejötte. Egy zöld város kialakítása kapcsán fontos elvárás, hogy az önkormányzatnak ne csupán rálátása, de beleszólása is legyen a szektorban végbemenő változásokba, hogy kellő mértékben ösztönözni, ha kell „rászorítani” tudja a szereplőket a megújuló, környezetbarát energiák használatára. Stratégiánk ezen pontja nem a felhasználói oldal tekintetében állít fel célokat, hanem a beruházások oldaláról támaszt elvárásokat, nagy hangsúlyt fektetve arra, hogy az önkormányzat ellenőrzése és irányítása alatt tudja tartani ezen a területen végbemenő folyamatokat. Végző cél pedig az kell, hogy legyen, hogy a város függetleníteni tudja magát az energiatermelést illetően. Ennek elérése érdekében az alábbi feladatokat kell ellátni:

- energiakataszter és forrástérkép alapú, energiastratégia elkészítése/szakmai együttműködő cégek, intézetek bevonásával)
- energiaigény felmérése
- infrastruktúra igény tervezése
- pályázati lehetőségek, befektetési, megtérülési számítások
- kommunikáció
- gazdasági forma, együttműködés formájának kiválasztása
- beruházás
- üzemeltetés.

5.3 Ökoturizmus (Kalória Tanya)

Egy zöld város példaértékű lehet más városok, más országok lakói számára, ezért annak kialakítása után érdemes mindezt bemutatni, hogy lássák, lehet másképp is, lehet fenntartható módon is élni, nem beszélve az ilyen tulajdonságokkal rendelkező település által nyújtott „élvezeti értékről”. Célszerű ezért kommunikációs, reklám kampányokkal idecsalogtatni az erre fogékony turistákat. Az ökoturizmus fellendítése a Városnak gazdasági szempontból is kedvező lehet, ezért is érdemes a témával foglalkozni és a Város „zöld stratégiájába” beépíteni.

Ezen a területen az alábbi feladatok megoldása látszik célszerűnek:

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

- természeti, környezeti értékek, látnivalók számbavétele,
- Zöld Irodában egy olyan hely kialakítása, mely a látnivalókról tájékoztatást nyújt, kiállított természeti kincsekkel, térképpel, nyomtatvánnyal,
- olyan szálláshelyek támogatása, kialakítása mely az ökoturizmus részeként működnek,
- olyan szakemberek, idegenvezetők képzése, akik ezeket a látnivalókat a hozzájuk kapcsolódó ismeretanyag közvetítésével átadják a látogatóknak, stb.

Ennek a stratégia pontnak a megvalósításában nagy szerepet tölthet be Kalocsa Város mintagazdasága (Kalória tanya).

Kalocsa környéki földes út menti gyümölcsfa-sorok életre hívása (ősi, rezisztens magyar fajták telepítésével a permetezés és gondozás minimalizálható), amelyek köztulajdont képeznek, és szabad gyümölcsfelhasználást tehetnek lehetővé pálinka- vagy lekvárfőzésre. Az utak menti fasorok a táj esztétikai értéket is növelik, így ösztönzőleg hathatnak a gyalogos-, kerékpáros- és lovasturizmusra.

Fenti pontok új kulturtáj-szemlélet kialakítását jelentik, amelyen keresztül (a szükséges pihenőhelyek, szeméttárolók létrehozásával) kellemesebb környezetben érhetőek el a rehabilitált, jelenleg is nehezen vagy időszakosan művelés alá fogható ősi, megmaradt Kalocsa környéki mocsárvilág egyes részei. Így a város lakossága és a városba érkező turisták egy új pihenési lehetőséggel találkozhatnak, amelyre jól felépíthető a horgászni, vadászni, kenuzni vágyók időtöltése.

5.4 Zöld munkahelyteremtési- és közmunka program

A zöldgazdaság-politika megteremtése, a tisztább energiák használata lehetőséget teremt olyan problémák megoldására, mint a munkanélküliség enyhítése. Az ezzel kapcsolatos stratégia lényege, hogy

- a Város felveszi a kapcsolatot a Regionális Munkaügyi Központtal;
- információkat gyűjtenek és cserélnek, hogy mik az aktuális tendenciák;
- regionális munkaügyi központtal egyeztetett programot dolgoznak ki;
- önkormányzat feladata továbbá felmérni a területén élő munkanélküliek számát, valamint azokat, akiket ebbe a programba be lehet vonni;
- fel kell mérni a munkaerő és szakember, szaktudás igényeket a programhoz;
- egyeztetni kell a szükséges képzések, átképzések rendszerét;
- a munkahelyteremtés érdekében képzéseket szervez olyan lakosok, akár munkanélküliek részére, akik érdekeltek lehetnek az ilyen irányú képzésekben, az ilyen jellegű állások betöltésében;

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

- zöld közmunka program indítása az alábbi területeken

- biomassza termelés

Tűzifa igény felmérése (távlatosan is). Megújuló erdő telepítése a (távlati) igények kielégítésére alkalmas méretekben (akác és energiafűz – utóbbi a fokgazdálkodással összhangban, gombászati fejlesztések, köztük szarvasgombás akácos). Faszénégető telep (D-K-i irányban!). Fatelepek tulajdonosainak bevonása, munkaerejük felszívása + közmunka + új munkahelyek. Szociális feszültségek csökkentése. Társadalmi együttműködés erősítése. (Lehet töredékállás is: „dolgozz tüzelőért!” program.)

- hulladék újrahasznosítás

Hulladékgazdálkodás: szelektív hulladékgyűjtést! Valódit! Komposztálni mindent, újrahasznosítani mindent, amit lehet. Komposztálót minden kertés házba! Az első szelektálásnak a lakásokban meg kell történni (szemétdíjkedvezmény, a szelekció minőségét ellenőrizni kell), a másodiknak pedig szemétdudvarokban (munkahelyteremtés: szervezett gubizás). Veszélyes hulladékok (pl. elemek) kiszűrése. Üveghulladék helyben hasznosítására lehetőségek felkutatása (termékek fejlesztése!)

Műanyag hulladék helyben földolgozása (Kaloplasztik és szakembereinek bevonása, a város számos fröccsöntőinek és más műa. megmunkáló iparosainak bevonása már a folyamat tervezése során!)

- vízbázisvédelemi munkálatok

Az esetleges fokgazdálkodáshoz szükséges infrastruktúra kialakításában is közmunkaóra-milliókra lehet szükség, sőt, lehet, hogy célszerűbb, hatékonyabb más munkáltatói formában is gondolkodni, tekintettel a munkálatok volumenére. E célra a város valamiféle társas vállalkozást hozhatna létre, hogy az nonprofit szervezet, kft., szövetkezet vagy Rt. lenne, azt át kell gondolni. A részvételt biztosítani kell az állampolgárok, a társadalmi, illetve a gazdálkodó szervezetek szintjén egyaránt.

5.5 Karbon 0 közlekedési fejlesztés

Egy zöld várossal kapcsolatos jogos elvárások egyike, ha nem a legfontosabb, a környezetbarát közlekedés kialakítása. Fontos pont ez azért is, mert ezen a területen igen látványos eredményeket lehet elérni. A kommunikációnak, mint majd látni fogjuk, nagy hangsúlyt kell kapnia a témában, hiszen itt az egész lakosság kézzelfoghatóan érintett. Hatékonyan, a cél megvalósulásához nem elég csupán az egyes emberek döntése, hanem Kalocsa Város, a lakosok együtt, egységes akarattal dönthetik csak el, hogy ritkábban használják autójukat, hogy ha tehetik, bioüzemanyagot használnak, vagy elektromos autóval járnak. A stratégia ezen pontja közösségi cselekvést igényel, mely cselekvés mozgatórugója a megfelelő és hatékony kommunikáció lehet, mint a meggyőzés eszköze. A megfelelő

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

kommunikáció kialakításán túl az önkormányzatnak konkrét feladatokat is teljesítenie kell, hogy például vonzóbbá tegye a tömegközlekedést, vagy a kerékpár használatát.

Ezen a területen az alábbi célok élveznek prioritást:

- autómentes közlekedés elterjesztése, divattá tétele megfelelő kommunikációval;
- közösségi közlekedés fejlesztése, komfortosítása, „bringás járatok”, bringakölcsönzés a pályaudvarokon főbb megállóknál, bringatárolók létesítése szerethetővé tétele, kalocsai mintával;
- kis kibocsátású járművek adókedvezménye;
- elektromos töltőállomás létesítése, napelemtől, zöld energia használatával;
- városüzemeltetés járművei feleljenek meg e céloknak pl. hybrid, elektromos járművek, motorok;
- közösségi járművek buszok esetleg gázzal, villamos árammal üzemeljenek, napközbeni járatok mérete alkalmazkodjon a közlekedők számához;
- a vasúti közlekedés népszerűsítése a vasúti sín meghosszabbítása az Érsekkert háta mögötti területig. Az utasok közvetlenül a város központjába érkehetnek, a jelenleg tervezés alatt álló új buszpályaudvar mellé;
- aki leadja a forgalmat, adókedvezményt esetleg más juttatást kap;
- bioüzemanyag gyártással (biodízel, etanol) foglalkozó vállalkozásokkal együttműködések kialakítása, esetlegesen a tömegközlekedésben, illetőleg, a melléktermékek energetikai célú városi hasznosítással kapcsolatos beruházások támogatása a térségben.

5.6 Élelmiszertermelés, - értékesítés

Környezetvédelmi szempontból fontos érdek, hogy minimálisra csökkentsük például az élelmiszerszállítás okozta környezetszennyezést. Az érem másik oldala, hogy helyi élelmiszerek vásárlásának ösztönzésével, a helyi termelők támogatásával fellendíthetjük a helyi gazdaság bizonyos szegmensét. Ezért indokolt egy környezetvédelmi stratégia meghatározó pontjaként szerepeltetni a helyi élelmiszer termelés-értékesítés kiépítését. További érv amellet, hogy ebben a körben említsük a témát, hogy értelemszerűen egy tisztább városban, egy a környezetet, természetet tisztelő és óvó közösségben nagy

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

valószínűséggel az élelmiszertermelés is abba az irányba fejlődik, hogy egészségesebb élelmiszerek kerülnek a háztartásokba, a családok asztalára.

Ennek keretében feladat:

- a helyi élelmiszertermelés támogatása,
- a helyi élelmiszert forgalmazó üzlethálózat kialakítása, azok támogatása, valamint helyszín biztosítása, támogatása,
- szükséges a helyi élelmiszertermelés számára reklámfelület biztosítása, az ilyen jellegű reklámok támogatása, segítése,
- adókedvezmények biztosítása, engedélyezési eljárások gyorsítása (gyorsított eljárás),
- a Zöld Irodán keresztül fenti helyekről tájékoztatás nyújtása, bolt kialakítása, ilyen jellegű vendéglátás szervezése, kiadvány megjelentetése, mely ezekről a lehetőségekről tájékoztat,
- helyi piactér fejlesztés, bővülés elősegítése,
- paprika Múzeum.

A Város mintagazdaságának ezen a területen is fontos szerepe lehet.

6. KÜLFÖLDI ÉS HAZAI JOGGYAKORLAT ÉS TAPASZTALATOK

6.1 Kanada – Toronto

A világban több helyen vannak olyan kezdeményezésekre példák, melyeknek fő célkitűzése a fenntartható város megteremtése. Ilyen a kanadai nagyvárosban, Torontóban tett erőfeszítések is.

Ebben az esetben egy szoftvert találtak ki, amely tulajdonképpen az ökológiai lábnyomot méri, célul tűzve ki a kibocsátások csökkentését, valamint a „zerofootprint” elérését, egyszerűen az ökológiai lábnyom minimalizálását.

A szoftver az alábbi területeken vizsgálta (számolta) a környezeti hatásokat:

- közlekedés
- élelmiszer
- fűtés
- hűtés
- világítás
- áram
- vízfogyasztás
- hulladék
- vásárlás.

A cél az volt, hogy Toronto a legzöldebb, innovatív, valamint üzemanyag-takarékos város legyen.

Cél volt továbbá, hogy más városokat is ösztönözzenek, minden kontinensre kiterjesszék ezt a gondolatot.

Nagy hangsúlyt fektettek továbbá arra, hogy egyre nagyobb számban épüljenek energiahatékony épületek. Létrehoztak egy olyan rendszert, melyben a város, egyes bankok és vállalatok is együttműködtek, egy olyan rendszert, amely hitelből épít energiahatékony épületeket, és a hitel visszafizetés nagyrészt az energiamegtakarításból történik.

6.2 Dánia – Koppenhága

Dániában is előtérbe került a fenntartható város gondolata. Koppenhága ennek megoldását a helyi városrendezési módszerekben, valamint a közigazgatásban látta. A gondolat lényege, hogy a cél érdekében a helyi hatóságok, valamint közösség között együttműködés jöjjön

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

létre, mert így nagyobb fokú környezettudatosság, valamint az ezen az alapon nyugvó közös felelősség alakul ki.

Koppenhágában például az alábbi lépéseket tették egy fenntartható város irányába:

- újrahasznosító központokat hoztak létre,
- zöld játszótereket építettek,
- környezetbarát faanyagokat használtak,
- zöld munkahelyeket teremtettek,
- támogatták a helyi környezetbarát termelést.

Fentiek alapján készült egy zöld kézikönyv is, melyet hozzáférhetővé tettek a nyilvánosság számára, így segítve őket a környezettudatos, fenntartható életmód kialakítása útján.

A Város komoly sikereket ért el a hulladékok terén, ugyanis 40%-kal csökkent keletkezésük, valamint megnőtt a válogatás és újrahasznosítás jelentősége.

Kihívást jelentett, ugyanakkor sikerrel zárultak azok a kezdeményezések is, melyek a képzési, oktatási programokat illetik, továbbá sikerként könyvelheti el a város azt is, hogy a fenntartható város felé való elmozdulás nyomán új munkahelyek és vállalkozások jöttek létre.

6.3 Németország – Hamburg

Hamburg zöld várossá válásakor nagy jelentőséget tulajdonítottak annak, hogy ez inspiráljon más városokat is.

Alapvető célnak tekintették, hogy 40%-kal csökkentsék 1990–hez képest 2020-ig a város szén-dioxid kibocsátását.

A tervek és megvalósított projektek között olyanok szerepeltek, mint:

- az éghajlatsemleges várostervezés,
- a kerékpározás fellendítése,
- a tömegközlekedés javítása,
- a zöld taxik bevezetése,
- az elektromos áram-alapú közlekedés javítása,
- újrafeldolgozási lehetőségek.

Be szeretnék volna bizonyítani, hogy az ipari nagyváros működése összeegyeztethető mind a gazdasági hatékonysággal, mind a környezetvédelemmel.

A sikert mi sem bizonyítja jobban, minthogy Hamburg 2011-ben Európa Zöld Fővárosa lett.

6.4 Heidelberg

Heidelberg már kétszer kapta meg a „Fenntartható európai város” díjat. Heidelberg az első klímavédelmi koncepcióját 1992-ben készítette el. A cél egy „cselekvésorientált közösség” létrehozása volt. Ebben együttműködik az önkormányzat, a lakosok és a különböző ágazatok is. 2007-ben egy, az egész városra kiterjedő kampányt indítottak „A klíma védelmet keres Heidelbergben” címmel, és így „A természetvédelem szövetségi fővárosa” lett. A kampány egyik fontos része a „Megmutatni arcunkat a klíma védelméért” nevet kapta. Ennek keretében körülbelül 400 ember fényképezte le magát a 140.000 lakosú városból. Sok férfi és nő, idős és fiatal, egyedül vagy csoportban mind a kamerák elé állt, majd a róla készült fényképhez egy rövid mondatot mellékelte. A májusban induló kampány háttérében ugyanis az állt, hogy míg az önkormányzati épületek széndioxid kibocsátása 35%-kal csökkent, addig a kibocsátás az egész városban 6%-kal nőtt. A lakosságnak tehát változtatnia kell a mindennapi szokásain, hogy a város kibocsátása csökkenhessen. A cél az, hogy 2015-ig Heidelberg 20%-kal csökkentse a széndioxid emissziót a 2007-es szinthez képest. A város honlapján az évek során készült összes fénykép megtekinthető, a hozzá tartozó „szlogennel” együtt (. Ezekből néhányat idézve: *„A gyermekeink gyalog, vagy biciklivel fognak iskolába járni!”*, *„Csak újrafelhasznált papírt használok, ezzel védve az erdőket!”* A város fontosnak tartja tehát, hogy bevonja a polgárokat a klímavédelembe.

Az eddigi számos, megvalósított tervről ún. „klímavédelmi táblákat” állítottak fel. Ezek informálják a város lakóit az elkészült tervek sajátosságairól, technikai részleteiről. A táblák szerkesztője és kiadója a város Környezetvédelmi, Kereskedelmi és Energiaügyi Hivatala. Ilyen „táblás” beruházások voltak például:

- Az 1996-ban megépített "Kirchheim am Dorf". Ez egy 4885 négyzetkilométer alapterületű, 68 szociális bérlakásból álló komplexum. Ezek a házak alacsonyabb energiafogyasztásúak, és magasabb szintű kényelmet biztosítanak, mint egy hagyományos ház. Valamennyi építőelemük jó hőszigetelő, szabályozott szellőzőrendszerrel rendelkeznek, a fűtési rendszer környezetbarát földgáz-tüzelésű kazánokból áll, de napenergiával is állítanak elő áramot és meleg vizet. 70 köbméteres esővízgyűjtő rendszerrel ellátottak.
- A nulla kibocsátású Kraus torony, mintegy 30m magasra emelkedik. Az irodaház fosszilis energiahordozó felhasználása nélkül oldja meg fűtését és hűtését. A torony falai rendkívül jó hőszigetelők, így 25%-kal jobban teljesítenek a kötelezően előírt energia megtakarítási értéknél is! Az épület fűtése geotermikus energiával történik. A meleg nyári napokon pedig a 10-12 fokos föld hőjét használják hűtésre hőcserélőkön keresztül.
- Az állatkert medencéjének solar fűtése. A város 1995-ben sugarakat elnyelő abszorbereket telepített, melyek így a Nap energiájának segítségével melegítik az úszómedencét.
- Riegler-féle energiatakarékos pékség. A családi vállalkozás 1756 óta működik. A pékségeknél sajnos köztudott, hogy az energia kb. 10%-a hővesztésként távozik.

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

Itt azonban 2001-ben egy új sütőkamrát építettek be, ami különösen energiatakarékos és környezetbarát.

- Az ún. „Kék haza”, mely 2005-ben felújított, korszerű energiaellátású lakóépületekből áll. Fűtésük fele annyi energiahordozó felhasználásával is megoldható a felhasznált nap- és szélenergiának köszönhetően. Ezek az első olyan felújított házak, melyek megkapták Németországban a „ZERO-ház” tanúsítványt.

Természetesen Heidelbergnek is van környezetvédelmi zónája. 2010. január 1. óta kell az itt autózóknak plakettet vásárolni, és a város vezetése már azt tervezi, hogy csak a zöld és sárga matricás autók hajthatnak be a zóna területére, ezzel is csökkentve az általuk okozott káros anyag kibocsátást.

6.5 Freiburg

Freiburg már az 1970-es évek óta Németország „ökológiai” fővárosa. A város 1986-ban kidolgozta jövőképét, melyben kiemelt szerepet kapott a környezetvédelmi szempontú hatékony energiaellátás és a közlekedés. Ennek eredményeképpen 2007-ig lakosonként mintegy 20 %-kal csökkent a CO₂ kibocsátás, a városlakók 35 %-a lemondott a személygépkocsi használatáról, és a tömegközlekedés rohamosan nőtt.

Németország egyik legnaposabb városa lévén, a hatékony napenergia-hasznosítás lehetősége fellendítette a napenergia-üzletet és –kultúrát – melyet az önkormányzat is jelentősen támogat.

Freiburgban a lakóházak energiatakarékossága átlagosan 80 %-kal nőtt lakásonként. Két negyedben európai viszonylatban új energiahatékonysági standardokat értek el. 2008-ban fejlesztették ki a passzívház-standardot, amelynek segítségével a CO₂ kibocsátás évi 2 100 tonnával csökken kb. 270 házban.

- Az „Alacsony energiájú házak építése” standard beépült a város minden ingatlan eladási szerződésébe, melynek követelménye többek között, hogy lakásonként 65 kWh/m²-nél több energiát nem használhatnak fűtésre. Freiburg kétlépcsős újítást hozott be 2008-ban: a passzívház-standard alkalmazását a 2009-2011 közötti időszakra, 2011-től pedig minden épülő ház magas energiahatékonyságú kell, hogy legyen. Az ingatlanépítő vállalatok kötelesek az energiahatékonysági szabványt alkalmazni és a tetőket úgy építeni, hogy alkalmasak legyenek napkollektorok felszerelésére, azaz kb. 5 000m² felületet kell biztosítani, ami a vízmelegítés 40 %-át biztosítja. Az önkormányzat által működtetett iskoláknak majdnem fele napelemekkel van felszerelve.
- Közlekedési koncepciót is kidolgozták. Ennek következtében a személygépkocsik használata jelentősen csökkent és tömegközlekedéssel a város bármely pontja könnyen elérhető. A nagyobb távolságokra bevezették az autókölcsönző rendszert, melynek 1500 tagja van.
- Az összegyűjtött esővizet WC öblítésre használják. Új szennyvíztisztítási rendszert alakítottak ki, melyben a szennyvíz vákuumcső segítségével biogáz üzembe kerül. Az

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

üzemben anaerob körülmények között fermentálják az organikus lakossági hulladékkal együtt, melyből biogázt állítanak elő, ami visszakerül lakossághoz főzési célra. A megmaradt szürkevizet, szennyvizet biofilm növények segítségével megtisztítják és visszajuttatják a víz körforgásába.

- Társadalmi szempontból a Vauban Fórum megalakulásával olyan fajta a közösségi élet kezdődött el, amely többek között együttműködési élelmiszerlánc-hálózat, őstermelői piac, anyák központja létrejöttét segítette elő.

2007-től az önkormányzat elrendelte, hogy a fejlesztési tervek a következőket tartalmazzák:

- új építkezési területeken már a legkorábbi fázisban foglalkozni kell az energiakérdéssel
- tervezésekben a napenergia lehetőségeket kötelező megvizsgálni
- minden új építkezésen figyelembe kell venni a város energia-standardját
- különböző energiakoncepciók és -variációk bevezetése, illetve a megújuló energiák
- mielőbbi bevezetése.

A fejlesztési tervek megvalósítása az önkormányzat és a lakosság közötti megegyezésen alapszik.

- Az alacsony energiájú ház építése kb. 10 %-kal költségesebb a hagyományosnál, viszont az energia-megtakarítás 80 %-os. Évi 1 900 liter fűtési olaj megtakarításával lehet számolni minden családban, ami a kibocsátásokra vetítve a következőképpen alakul:
 - kén-dioxid 6,5 kg.
 - nitrogén 3,4 kg.
 - szén 3,1 kg.
 - szemét 0,001 kg.

A siker kulcsa, hogy az energiahatékony házak építését megcélzó program végrehajtásakor az ingatlanépítők és - tervezők a programot teljes mértékben elfogadják.

6.6 Masdar (Egy még nem létező város)

„Masdar, a világ első ökövárosa jobbára még csak papíron létezik. A jövő városa az Egyesült Arab Emírátságok fővárosának, Abu-Dhabinak a közelében épül 6 km²-en, és ötvenezer embernek biztosít majd lakóhelyet. Olyan város lesz, amely nem terheli szén-dioxid-kibocsátással és hulladékkal a Földet, 100%-ban megújuló energiát használ, és ahová autóval egyáltalán nem lehet behajtani. Itt, ha megvalósul, a világ legkisebb ökológiai lábnyommal bíró fejlett városa emelkedik ki a sivatagból az elkövetkezendő években.

Az építőanyagok 30%-a újrahasznosított anyag lesz, a faanyag kizárólag fenntarthatónak minősített erdőből származhat. A lakók vízfogyasztása az ország jelenlegi átlagfogyasztásának fele lesz, és minden szennyvizet újrahasználnak.

Kalocsa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2012

A város tervezésénél számtalan környezetvédelmi szempontot vettek figyelembe: például az épületeket és a szűk utcákat igyekeztek úgy tervezni, hogy azok már elhelyezkedésükkel is elviselhetőbbé tegyék a nyáron igen gyakori 40 Celsius fokos hőséget. A hűtést napkollektorokkal oldják meg, az ivóvizet napkollektorokkal működtetett tengervíz-sótalanítóból nyerik, és a város életéhez szükséges energia egy részét is így biztosítják majd.

Az autómentes, fallal körülvett városban a közlekedés szinteken zajlik majd: az egyik szinten az Abu Dhabiba igyekvőket szállítja egy elektromos vasút, a második szint a gyalogosoké, a harmadik szinten pedig vezető nélküli személyi taxik suhannak majd a különleges építésű pályákon.

A tervek szerint 2016-ra felépülő város bebizonyíthatja, hogy ökológiai határok között is lehet élni és életszínvonalat emelni.

A zöld város gondolata, a környezetvédelem, a fenntarthatóság olyan helyeken is célkitűzés lett a világban, ahol azt gondolnánk, hogy a nyomor, a mindennapi megélhetési gondok mellett az emberek, az országok vezetői egyáltalán nem foglalkoznak ezzel a kérdéssel. Ezért tartjuk fontosnak kiemelni, hogy olyan „minta projektek”, kezdeményezések mellett, mint Heidelberg, Freiburg, vagy Masdar (Abu Dhabi), olyan országokban vagy kontinenseken is felütötte fejét a gondolat, mint India, Kína vagy Afrika.

Fenti példákkal számot vetve biztos az, hogy a fenntartható, környezetbarát város gondolatának Magyarországon is van létjogosultsága, még akkor is, ha a világgazdasági válság más irányba tereli a figyelmet. Éppen ezért kell, hogy legyen egy olyan mintaprojekt, mely követhető példával szolgál akár a többi magyar város, település, akár külföldi városok, települések számára is.

7. ÖSSZEGZÉS

Fejlesztési stratégiánk lényege, az összetettségben és a komplexitásban rejlik. Több hasonló külföldi példát megvizsgálva és a tapasztalatokat elemezve jutottunk arra az elhatározásra, hogy programunk nem a várospolitikai egy bizonyos szegmensét fogja képezni, hanem a fenntarthatóság követelményeinek rendeljük alá valamennyi várospolitikai döntésünket különös figyelmet fordítva a hosszú távú hatásokat eredményező döntésekre.

Úgy gondoljuk a sikeres megvalósítás kulcsa a térség lakosságának aktív közreműködése a programban. Éppen ezért nagyon nagy hangsúlyt helyezünk a kommunikációra, ezen keresztül a lakossági tudatformálásra és az egyéni ösztönzésekre, annak érdekében, hogy ki-ki a maga területén, egyéni életterében alkalmazza azokat a gyakorlatokat, amelyeket a város az egyes akcióprogramok során meghirdet. Fontos, hogy a fejlesztési program egyes döntéseit a lakosság folyamatos támogatásban részesítse, abban az esetben is, ha annak kedvező hatásai csak évekkel később, választási ciklusokon átnyúlóan jelentkeznek.

Fontosnak tartjuk, hogy valamennyi fejlesztési terv, a város működtetését szolgáló döntés legyen, alapos vizsgálat alá vonva a Program irányítói testülete által, hiszen csak úgy érhetünk el sikereket, ha a Program vázát jelentő három intézményrendszer elemeit egységes elvek és politika szerint kezeljük és rendeljük alá fenntarthatósági elveinknek, a Program hosszú távú céljainak.

Összegzésként elmondható, hogy a fő célkitűzés, miszerint Kalocsa Város és térsége 15 év alatt vállalkozik arra, hogy mind élelmiszer termelés-ellátás, mind pedig energia ellátás és felhasználás tekintetében 100%-ban helyi alapanyagokra támaszkodik, csakis egy komplex, a várospolitikai szinte minden területét érintő, egymásra épülő elemek rendszereként érhető el. Az egymásra épülő komplex fejlesztési rendszer lényege, hogy elsőként a politika, másodsorban a gazdaság szereplői, harmadsorban a lakosság egyéneként, egymással szoros szövetségben, fegyelmezett program szabályok szerint együtt vesznek részt a program egyes elemeinek megvalósításában, oly módon, hogy a megtett és a soron következő lépések és eredmények mindenki számára egyértelmű és nyomon követhető módon azonosíthatóak legyenek.

Valószínűsíthető, hogy már a kezdeti lépések sorozata bizonyítani tudja, hogy a kalocsai fenntartható gazdaságfejlesztési irány követendő példa lesz Magyarországon és a térségi élelmiszer,- energia függetlenségnek, az egészséges és biztonságos életmódnak, valamint a felelősséget vállaló gazdaságpolitikának, nem csak a térség társadalma, hanem Magyarország is haszonélvezője lesz belátható időtávon belül.